ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN REKREASYONEL EĞİLİMLERİNİN VE REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIMINI ETKİLEYEN ENGELLERİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

The Research into The Determination of The Drawbacks Which Affect The Recreational Tendencies and Activities of University Students

Üzeyir KEMENT, Öğr. Gör.
Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü
ukement@bingol.edu.tr

Berkan BAŞAR
Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı
berkanbasar@hotmail.com

Barış DEMİRCİ, Arş. Gör.
Osmangazi Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksek Okulu, Turizm İşletmeciliği Bölümü
bdemirci@osmangazi.edu.tr

Özet
Bu araştırma üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimlerinin ve rekreasyonel etkinliklere katılımını etkileyen engellerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinden oluşan 328 kişiden toplanan veriler, güncel istatistik programında analiz edilmiş ve araştırmanın amacına uygun olarak yorumlanmıştır. Araştırmada korelasyon analizinden elde edilen sonuçlara göre boş zaman engelleri ölçeğinden faktör analizi sonucu elde edilen alt boyutlardan; zaman ve bilgi eksikliği, birey psikolojisi, arkadaş eksikliği ile ilin rekreasyonel alan yeterliliği ve üniversitenin rekreasyonel alan yeterliliği arasında olumlu yönde ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin demografik özellikleri ile rekreasyonel kısıtlayıcılar alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.
Anahtar Kelimeler*: Boş zaman, rekreasyon, rekreatif engeller*

Abstract
This research has been conducted in order to determine the drawbacks which inhibit the students from joining recreational activities and their recreational tendencies. Survey has been used to obtain data. The data which are collected from students whose number is 328 have been analysed in statistic programme and interpreted in parallel with the aim of the research. As a result of correlation analysis and factor analysis it has been postulated that there is a positive relation between lack of time and information, individual psychology, lack of friend and recreational facility space of province and university. Besides, it is found that there is not significant difference between demographic characteristic of students and recreational constraints sub- dimension.
Key Words*: Leisure time, recreation, recreation drawbacks*

1. Giriş

İnsanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri için çalışmaları ve bu çalışmaları sonucu belli bir kazanç elde etmeleri gerekmektedir. Bu sayede bireyler geçimlerini sağlayabilir bir takım temel ihtiyaçlarını giderebilirler. İnsanların yaşamlarını devam ettirmek için çalışmaları gerektiği gibi aynı zamanda hem iş ortamlarında daha verimli olabilmeleri hem psikolojik yönden rahatlayabilmeleri için çalışma dışı zamana da ihtiyaçları bulunmaktadır.

Bireylerin çalışma dışı zamanlarında ortaya çıkan zaman dilimine serbest zaman denilmektedir. Bu zaman diliminde bireyler temel ihtiyaçlarını (yeme-içme, uyuma vb.), temel ihtiyaçların karşılanması için gerekli olan zaruri faaliyetlerin gerçekleşmesi (fatura ödeme, yiyecek satın alma vb.) ve boş zaman aktivitelerini gerçekleştirmektedir. Boş zaman dilimi ise serbest zaman dilimi ve çalışma dışı zaman dilimi dışında kalan bireylerin rekreatif etkinlikleri gerçekleştirdiği zaman dilimidir (Karaküçük, 2013).

Şehirleşme ortamı sonucu oluşan aşırı kalabalık toplumsal çevre, gürültü kirliliği, aşırı stresli iş ortamı, teknolojik gelişim ile birlikte insanların hareketsizleşmesi (araba, yürüyen merdiven vb.

araçların kullanılması), çalışma saatlerinin azalması, betonlaşma gibi birçok durumlar bireyleri rekreatif etkinliklere yöneltmektedir. Bu kapsamda bireyler kırsal alanları ziyaret etmek, yakın çevreleri ile birlikte birtakım eğlencelere katılmak, yürüyüş yapmak, sportif faaliyetlerde bulunmak, oyun oynamak, bireysel gelişimi sağlamak amacıyla yetenek kurslarına katılmak gibi aktiviteler yapmaktadırlar. Bu tür aktiviteler sayesinde bireyler iş ortamlarında daha verimli hale geldikleri gibi bunalım, stres gibi sorunlardan da kurtulmaktadırlar.

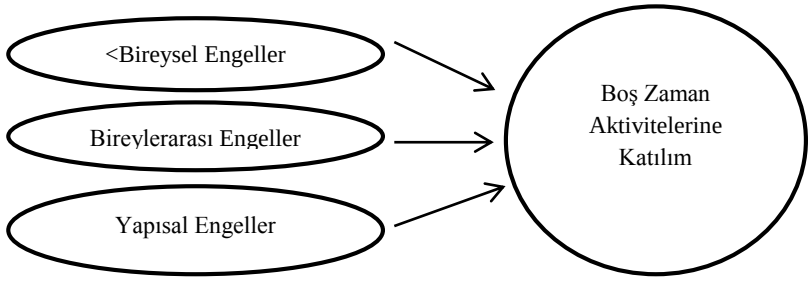
Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimlerinin ve rekreasyonel etkinliklere katılımlarının önündeki engellerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda ilerleyen bölümlerde geçmiş yıllarda yapılan çalışmalar incelenmektedir. Ayrıca üniversite öğrencilerinden elde edilen veriler doğrultusunda rekreasyonel engeller belirlenmiş ve öğrencilerin hangi tür rekreatif etkinliklere eğilim gösterdikleri tespit edilmektedir. Üniversite öğrencilerinin daha çok ne tür rekreatif etkinliklere katıldığı, eğitim gördükleri şehir ve üniversitenin rekreasyonel alanlarının yeterliliği ve boş zaman süreleri incelenmektedir.

2. Literatür Taraması

Çalışmanın bu kısmında rekreatif kısıtlayıcılara yönelik geçmişte yapılan çalışmalar incelenmekte ve bu çalışma ile ilişkisi olduğu düşünülen araştırmalara ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

Haase, Staptoe, Sallis ve Wardle (2004) yapmış oldukları çalışmada bireylerin rekreatif etkinliklere katılım sıklığı ile katılımdan beklenen sağlıkla ilgili fayda arasında önemli bir ilişki olduğu tespit etmişlerdir. Ayrıca Karvonen (1996) hazırladığı çalışmada rekeatif amaçlı gerçekleştirilen fiziksel aktivitelerin hasta olma oranını azalttığı, çalışmaya yönelik verime olumlu etki yapıp mutluluk hissi verdiğini bulmuştur. Karaküçük ve Gürbüz (2007: 107)'e göre rekreasyonel etkinliklere katılımın bu olumlu katkılarına rağmen bireylerin değişik sebepler nedeniyle kendileri için oldukça önemli olan bu tür etkinliklere katılmadıkları ya da çeşitli engeller nedeniyle katılamadıkları görülmüştür. Bu kapsamda rekreatif engel kavramı boş zaman literatüründe "bireyin boş zamanlarında rekreasyonel etkinliklere katılımını engelleyen veya kısıtlayan ve birey tarafından karşılaşılan nedenleri ifade etmektedir.

Yaşanılan yüzyılda bozulan toplumsal ve fiziki çevre koşulları artık rahatsız etmeye ve doğal dengenin bozulmasına neden olmaya başlamıştır. Diğer bir ifade ile toplum içerisinde sağlıklı ve mutlu olmak zorlaşmış, mutluluğu ve huzuru arayan insanların rekreasyon ihtiyacı da artmaya başlamıştır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 107). Ancak yapılan araştırmaların sonuçlarına göre (Jackson ve Henderson, 1995; Alexandris ve Caroll, 1997; Jackson, 2000; Kyle ve Mowen, 2003; Koçak; 2005; Karaküçük ve Gürbüz, 2007) bireyler sağlıklı ve mutlu bir şekilde yaşamlarını sürdürmeleri için önemli olan bu tür etkinliklere katılmadıkları veya farklı nedenlerden ötürü engellendikleri tespit edilmiştir. Bireylerin boş zamanlarını değerlendirmelerine engel olan faktörlerin belirlenmesi amacıyla Crawford ve Godbey (Akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 108) tarafından engelleri ifade ettiği düşünülen 3 kriterden bahsedilmiştir. Bunlar şekil yardımı ile daha detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

Şekil 1: Boş Zaman Aktivitelerine Katılımın Önündeki Engeller (Hiyerarşi Modeli)
Kaynak: Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 109

Şekil incelendiğinde boş zaman aktivitelerine katılımı etkileyen engellere yönelik gruplandırma gösterilmektedir. Şekilde yer alan faktörlerden bireysel faktörler daha çok bireyin psikolojik durumunu ve tutumunu ifade ederken, bireylerarası faktörler bireylerin arasında gerçekleşen etkileşime işaret etmektedir. Yapısal faktör ise bireylerin boş zaman tercihleri ve katılımlarını ifade etmektedir.

Crafword, Jackson ve Godbey (1991) tarafından geliştirilen bu model zaman içerisinde çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. Bu kapsamda bireylerin istekleri doğrultusunda veya engeller ile motivasyon arasında bir dengenin olduğuna ilişkin görüşler ortaya çıkmıştır (Alexandris ve Caroll, 1997; Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Jackson, Crawford ve Godbey (1993: 1-3) tarafından diğer araştırmacıların yapmış olduğu hiyerarşi modeline yeni iki boyut eklenmiştir. Yazarlara göre bireylerin rekreatif etkinliklere katılımını etkileyen engellerin incelenmesi için pazarlık ve denge faktörleri modele dahil edilmiştir. Pazarlık faktörü, bireylerin istek ve arzularının da katılımı etkileyen bir husus olduğu ifade edilmektedir. Zira bireyler bir etkinliğe katılmasının önünde çeşitli engeller olabilir ancak kişi çeşitli düzenlemelerle kendini istemiş olduğu aktiviteye uygun hale getirebilir. Ayrıca bireylerin boş zaman aktivitelerine katılımını etkileyen engellerin denge faktörü ile incelenebileceği ifade edilmektedir. Daha geniş bir ifade ile bireyin zaman planlamasında dengeli ve düzenli bir planlama yapması bir takım engellerin ortadan kalkmasını sağlayabilir. Diğer yandan kişinin kendine yeterince zaman ayırmamasından kaynaklanan boş zaman kullanma engelleri ortaya çıkabilir.

3. Yöntem

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Araştırmanın evrenini Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu'nda eğitim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bingöl üniversitesi SBMYO yönetiminden alınan bilgi doğrultusunda, meslek yüksekokulunda toplam 1200 öğrencinin olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın evreni 1200 kişiden oluşmaktadır.

Krejcie ve Morgan (1970), evren hacminin büyüklüğüne karşılık örneklem büyüklüğünün ne kadar alınması gerektiğine dair genel bir tablo önermiş olup; Gay (1996) ve Sekaran (2003) bu tablonun, örneklem büyüklüğünü etkileyen belirleyici faktörlerin (örnekleme hatası, güven düzeyi ve oranlar) dikkate alınmasıyla evreni temsil yeteneğine sahip ideal bir tablo olduğunu belirtmişlerdir. İlgili örneklem büyüklüğü hesaplamasında, 0,05 anlamlılık düzeyinde ve 0,05 örneklem hatasında belirtilen 100.000'den büyük evren büyüklüklerinde 384 sayısı örneklem için yeterli bulunmaktadır (Ural ve Kılıç, 2006; 48-49; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004; 50; Altunısık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2004; 125). Bu çalışmada evren 1200 kişiden oluştuğu için söz konusu tabloya göre örneklemin 291 kişi alınması evreni temsil edebileceğini göstermektedir. Araştırma için 350 anket dağıtılmıştır. Söz konusu anketlerin 22 tanesinde doldurulmamış alan olduğundan değerlendirilmeye alınmamış ve 328 anket analize tabi tutulmuştur.

Verilerin analizi aşamasında katılımcıların rekreatif etkinliklere katılımda engel teşkil edebileceği düşünülen faktörlerden etkilenme durumlarına ilişkin tanımlayıcı istatistiki veriler ve katılımcıların ölçekte yer alan alt boyutlara ilişkin puanlarının öğrenim gördükleri bölüme göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi (anova testi) yapılmıştır.

Ayrıca bu ölçekteki maddeler, ilgili literatür taraması ve uzmanların görüşleri doğrultusunda belirlenmiş (kapsam geçerliliği) daha sonra da; öncelikle Bingöl Üniversitesi, SMBYO genelinde dağıtılmadan önce, 50 kişilik SBMYO öğrenci grubu üzerinde ön uygulama yapılmış ve (görünüş geçerliliği kapsamında) yanlış anlaşılan ya da anlaşılmayan ifadeler düzeltilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimlerinin ve rekreasyonel etkinliklere katılımını etkileyen engelleri belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma, amaç ve düzey yönünden uygulama araştırmaları kapsamındadır (Dinler, 1998: 6). Araştırma üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımını etkileyen engelleri ortaya koyduğu için yöntem açısından tanımlayıcı sınıfındadır. Demografik değişkenler ile rekreatif kısıtlayıcılar arasındaki ilişkiler de analiz edildiği için araştırma aynı zamanda açıklayıcı özelliğe de sahiptir (Clark, Riley, Wilkie ve Wood, 1998: 9).

Araştırmada birincil veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Birincil veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket, Bingöl üniversitesi SBMYO' da eğitim gören öğrencilere uygulanarak, gerekli veriler elde edilmiştir. Ankette, öğrencilerin üniversite ve Bingöl şehrinde bulunan rekreatif etkinliklere katılım gösterirken karşılaştığı engeller ve bu engellerin, öğrencilerin demografik özelliklerine ve eğitim gördükleri bölüme göre farklılıklarını belirlemeye yönelik ifadeler vardır. Söz konusu anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 6 ifade bulunurken, ikinci bölümde üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımını etkileyen engellere ilişkin ifadeler yer almaktadır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Karaküçük ve Gürbüz (2007) tarafından geliştirilen "Boş Zaman Engelleri Ölçeği" öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarını engelleyebileceği kabul edilen toplam 27 ifadenin yer aldığı, 6 alt boyuttan oluşmaktadır.

3.3. Ölçek Güvenilirliği

Çalışmada kullanılan boş zaman engelleri ölçeğinin güvenilirliğini saptamak amacıyla Alpha Modeli ile güvenilirlik kat sayısı olan Cronbach Alpha kullanılmıştır. Cronbach Alpha değeri ankette yer alan boş zaman engelleri bölümüne yönelik hesaplanmıştır. Buna göre boş zaman engellerini açıklamakta olan ifadelerin güvenilirliği 0,81 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, güvenilirlik katsayısının kabul edilebilir alt sınırı olan 0,60'ten büyük olduğu için anketin güvenilir olduğunu söylemek mümkündür (Sekaran, 2003). Bu çerçevede, hesaplanan α katsayısı 0,70'ten büyüktür. Dolayısıyla, anket güvenilir olarak ele almak mümkündür

3.4. Veri Analizi

Araştırmada katılımcılardan elde edilen veriler SPPS 16 programında analize tabi tutulmuştur. Öncelikle öğrencilerin demografik özellikleri tespit edilmiş, daha sonra rekreatif etkinliklere katlım yüzdeleri belirlenmiştir. Öğrencilerin demografik özellikleri ile üniversitenin ve şehrin rekreasyonel alan yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla t ve anova testleri yapılmıştır. Ayrıca boş zaman engelleri alt boyutları ile üniversitenin ve şehrin rekreasyonel alan yeterliliği arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi uygulanmıştır.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde katılımcıların demografik özelliklerine, demografik özellikler ile boş zaman engelleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemeye yönelik bulgular yer almaktadır. Ayrıca katılımcıların haftalık boş zaman süreleri ve rekreatif etkinliklere katılma türlerine ilişkin tablolar, ilin ve üniversitenin rekreasyonel alanlarının yeterliliği ile faktör analizi sonucu elde edilen alt boyutlar arasında korelasyon analizi ve boş zaman engelleri ölçeğine ilişkin faktör analizi tabloları yer almaktadır.

Tabloda yer alan araştırma bulgularına göre, katılımcıların %53,4'ü erkek, %46,6'sı kadındır. Katılımcıların yaşa göre dağılımı incelendiğinde, dağılımın %67,1'inin 18-22 yaş, %21,3'ünün 23-26 arası yaş grubunda olduğu, eğitim gördükleri bölümleri incelendiğinde; %24,4'ü İşletme Yönetimi, %19,5'i Medya ve İletişim, öğrenim durumları incelendiğinde; %49,7'sinin normal öğretim, %50,3'ünün ise ikinci öğretim olarak eğitimlerine devam ettikleri tespit edilmiştir

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Demografik Değişkenler		**n**	**%**
Cinsiyet	Kadın	153	46,6
	Erkek	175	53,4
Yaş	<18	21	6,4
	18-22	220	67,1
	23-26	70	21,3
	27-34	13	4,0
	35	4	1,2
Bölümler	Turizm İşletmeciliği	18	5,5
	Muhasebe ve Finansman	27	8,2
	İşletme Yönetimi	80	24,4
	Halkla İlişkiler	59	18,0
	Büro Yönetimi	34	10,4
	Medya ve İletişim	64	19,5
	Çağrı Hizmetleri	28	8,5
	İş Güvenliği ve Sağlığı	18	5,5
Öğrenim Durumu	Normal Öğretim	163	49,7
	İkinci Öğretim	165	50,3
Sınıflar	1. Sınıf	206	62,8
	2. Sınıf	122	37,2
İkamet Edilen Yer	Aileyle	149	45,4
	Arkadaşlarla	132	40,2
	Yurtta	47	14,3
Aile Gelir Durumu	Çok Düşük	36	11,0
	Düşük	67	20,4
	Orta	202	61,6
	Yüksek	18	5,5
	Çok Yüksek	5	1,5

Tabloya göre öğrencilerin sınıfları incelendiğinde, araştırmaya katılanların, %62,8'inin birinci sınıf, %37,2'sinin ise ikinci sınıf olduğu, ikamet ettikleri yer incelendiğinde katılımcıların %45,4'ünün ailesiyle, %40,5'inin ise arkadaşlarıyla birlikte kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların gelir düzeyi incelendiğinde; %61,6s'sının "orta" gelir, %20,4'ünün "düşük" gelir grubunda oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Rekreatif Etkinliklere Katılma Türü Yüzdeleri

Rekreatif Etkinliklere Katılma Türü	n	%
Ev içi aktiviteler	235	71,6
Fiziksel etkinlikler	94	28,7
Sosyal etkinlikler	179	54,6
Kültürel- sanatsal etkinlikler	100	30,5
Açık alan etkinlikleri	98	29,9

Tabloda katılımcıların hangi tür rekreatif etkinliklere katıldıkları gösterilmektedir. Buna göre, katılımcıların %70'e yakını ev içi aktivitelere katılmaktadır. Öğrencilerin eğitim gördükleri ilde ve üniversitede yer alan rekreatif etkinliklerin yetersizliğine ilişkin görüşlerinin daha yoğun olması aslında bir bakıma öğrencilerin daha çok ev içinde çeşitli rekreatif etkinleri gerçekleştirmesine etki eden bir neden olarak gösterilebilir. Ayrıca öğrencilerin %54'ünün sosyal etkinlikleri işaretledikleri görülmektedir. Aksine öğrencilerin açık alan etkinliklerinde düşük bir katılım gerçekleştirdikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum yine yaşanılan bölgede bulunan teknik özelliklerin yetersizliği ile de ilgili olabilir. Ayrıca araştırmanın yapıldığı ilin ve dolayısıyla üniversitenin Türkiye'nin doğusunda yer alması, şehrin az gelişmiş yapıda olması, üniversitenin yakın zamanda kurulmuş olması ve henüz yeterince dış illerden öğrencinin gelmiyor olması gibi durumlar da kültürel- sanatsal etkinlikler, açık alan etkinlikleri gibi rekreatif aktivitelerin oranının düşük olmasının bir nedeni olarak söylenebilir.

Katılımcılara çalışmanın amacı doğrultusunda haftalık boş zaman süresi sorulmuştur. Bu kapsamda alınan cevaplar tabloda detaylı olarak gösterilmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Haftalık Boş Zaman Sürelerine İlişkin Bulgular

Haftalık Süre	n	%
1-5 saat	112	34,1
6-10 saat	95	29,0
11-15 saat	50	15,2
16 saat ve üzeri	71	21,6
Toplam	**328**	**100**

Tabloda öğrencilerin haftalık olarak sahip oldukları boş zaman dilimleri gösterilmektedir. Bu kapsamda öğrencilerin %34,1'i 1-5 saat arasında boş zamana sahip olduğunu söylerken, %29,0'u 6-10 saat arasında boş zaman dilimine sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kapsamda öğrencilerin boş zaman dilimi oluşturmakta bir bakıma güçlük çektikleri söylenebilir. Diğer bir ifade ile haftalık olarak çoğu öğrencinin 1-5 saat zaman dilimini seçmiş olması onların düşük miktarda boş zamana sahip olduğunu göstermektedir. Bu duruma neden olarak özellikle araştırmanın yapıldığı üniversitenin öğrenci profilinin çoğunluğunun doğup büyüdüğü ilde eğitimine devam ediyor olması söylenebilir. Zira öğrenciler üniversiteden eve geçtiklerinde aileleriyle birlikte ikamet etmektedirler ve aileleri için de zaman ayırmak zorunda kalmaktadırlar. Dolayısıyla kendilerine ayırabilecekleri boş zaman dilimleri daha düşük hale gelmektedir.

Tablo 4: KMO ve Barlett Küresellik Testi Yüzdeleri

Kaiser – Meyer – Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçümü		0,765
Barlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-kare	1086,87
	Sd	253
	Anlamlılık	,000

Barlett Küresellik Testi anlamlı (p<,001) ve KMO testi sonucu 0,76 çıkmıştır. Dolayısıyla faktör analizi yapmanın uygun olduğu görülmektedir. Bu kapsamda boş zaman engellerine ilişkin sorularla ilgili faktör analizi yapılmıştır. Bu analiz daha detaylı olarak tabloda gösterilmektedir.

Tablo 5: Boş Zaman Engelleri Ölçeği Sorularına İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Boş Zaman Engellerine İlişkin Sorular	**Faktör I (Birey Psikolojisi)**	**Faktör II (Zaman ve İlgi Eksikliği)**	**Faktör III (Ulaşım Sorunu)**	**Faktör IV (Tesis Yetersizliği)**	**Faktör V (Bilgi Eksikliği)**	**Faktör VI (Arkadaş Eksikliği)**
Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi	0,63					
Kendini yorgun hissetmek	0,71					
Sakatlanmaktan korkmak	0,72					
Sağlık problemleri	0,68					
Kendini güvende hissetmemek	0,54					
Program zamanlarının uygun olmaması		0,46				
Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek		0,78				
İlgili olmamak		0,70				
Rutin programı bozmak istememek		0,69				
Sosyal ortamlardan mutlu olmamak		0,41				
Eve yakın imkânların olmaması			0,59			
Ulaşımın zaman alması			0,73			
Arabamın olmaması			0,77			
Yeteri kadar paramın olmaması			0,50			
Tesis donanımının yetersiz olması				0,79		
Tesislerin yetersiz olması				0,79		
Sunulan hizmetleri beğenmemek				0,61		
Nereden öğreneceğini bilmemek					0,75	
Nerede katılacağını bilmemek					0,79	
Öğretecek kimsenin olmaması					0,62	
Arkadaşlarımın zamanının olmaması						0,73
Beraber katılacak kimsenin olmaması						0,78
Arkadaşlarımın bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması						0,70

Çalışmanın amacı kapsamında boş zaman engellerini açıklayan ifadeler üzerinde faktör analizi yapılmıştır. Bu kapsamda altı alt boyut ortaya çıkmıştır. Yapılan faktör analizi sonuçlarına göre özdeğeri 1'den büyük altı boyut çıkarılmış ve bu boyutların "birey psikolojsi", "zaman ve ilgi eksikliği", "ulaşım sorun", "tesis yetersizliği", "bilgi eksikliği" ve "arkadaş eksikliği" olarak isimlendirilmesi uygun görülmüştür.

Ayrıca çalışmada faktör analizi sonucu bulunan altı alt boyut ile katılımcıların demografik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan analizler sonucu tespit edilmiştir.

Daha geniş bir ifade ile üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri, sınıfları, öğrenim durumları, yaşları, gelirleri ve ikamet ettikleri yer ile boş zaman engellerini ifade eden boyutlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Katılımcıların öğrenim gördükleri il ve üniversitede yer alan rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin vermiş oldukları cevaplar ile boş zaman engellerini ifade eden altı alt boyut arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 6: İlin Rekreasyonel Alan Yeterliliği ile Boş Zaman Engelleri Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Ortalama	Standart Sapma	İlin Rekreasyonel Alan Yeterliliği
Birey Psikolojisi	2,42	1,178	0,364**
Zaman ve Bilgi Eksikliği	2,49	1,147	0,166**
Ulaşım Sorunu	3,04	1,292	0,096
Tesis Yetersizliği	3,40	1,359	-0,081
Bilgi Eksikliği	2,81	1,415	0,016
Arkadaş Eksikliği	2,67	1,368	0,176**
İlin Rekreasyonel Alan Yeterliliği	2,05	1,052	-

Test sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrencilerin birey psikolojisi (r=0,364), zaman ve bilgi eksikliği (r=0,166) ve arkadaş eksikliği (r=0,176) ile eğitim görmüş oldukları ilin rekreasyonel yeterliliğine ilişkin görüşleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların ulaşım sorunu (r= 0,096), tesis yetersizliği (r= -0,081) ve bilgi eksikliği (r= 0,016) ile eğitim görmüş oldukları ilin rekreasyonel yeterliliğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin öğrenim gördükleri ilin rekreasyonel alanların yeterliliği noktasında yeterli zamanlarının ve etkinliklerle ilgili bilgilerinin olmadıkları, psikolojik etkenlerin aktivitelere katılmalarında engel teşkil ettiği ve etkinliklere katılmaları için arkadaş eksikliklerinin olduğu söylenebilir.

Tablo 7: Üniversitenin Rekreasyonel Alan Yeterliliği ile Boş Zaman Engelleri Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Ortalama	Standart Sapma	Üniversitenin Rekreasyonel Alan Yeterliliği
Birey Psikolojisi	2,42	1,178	0,220**
Zaman ve Bilgi Eksikliği	2,49	1,147	0,135*
Ulaşım Sorunu	3,04	1,292	0,035
Tesis Yetersizliği	3,40	1,359	-0,163**
Bilgi Eksikliği	2,81	1,415	-0,106
Arkadaş Eksikliği	2,67	1,368	0,003
Üniversitenin Rekreasyonel Alan Yeterliliği	1,94	0,958	-

Test sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrencilerin birey psikolojisi (r=0,220), zaman ve bilgi eksikliği (r=0,135) ve tesis yetersizliği (r= -0,163) ile eğitim görmüş oldukları üniversitenin rekreasyonel yeterliliğine ilişkin görüşleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların ulaşım sorunu (r= 0,035), arkadaş eksikliği (r= 0,003) ve bilgi eksikliği (r= -0,106) ile eğitim görmüş oldukları üniversitenin rekreasyonel yeterliliğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Dolayısıyla üniversitenin rekreasyonel alanlarının yeterliliği noktasında tesis yetersizliği eksiklerin olduğu söylenebilir.

Diğer bir ifade ile öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılabileceği yeterli tesisisin üniversitede yer almadığı ifade edilebilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Çalışma üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimlerinin ve rekreasyonel etkinliklere katılımını etkileyen engellerin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Üniversite öğrencilerinin boş zaman engellerini belirlemek amacıyla boş zaman engelleri ölçeği kullanılmış, yapılan faktör analizi sonuçlarına göre özdeğeri 1'den büyük altı boyut çıkarılmış ve bu boyutların "birey psikolojsi", "zaman ve ilgi eksikliği", "ulaşım sorun", "tesis yetersizliği", "bilgi eksikliği" ve "arkadaş eksikliği" olarak isimlendirilmesi uygun görülmüştür. Bu alt boyutlarla üniversitenin ve ilin rekreasyonel alanlarının yeterliliği arasında ilişki ve öğrencilerin demografik özellikleri ile boş zaman ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin hangi tür rekreasyonel eğilimlerinin olduğu incelenmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri incelendiğinde %70'inin ev içi aktivitelere katıldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin üniversite ve ilin rekreasyonel alan yeterliliğine verdikleri cevaplar da göz önüne alındığında ev içi aktivitelere katılım oranlarının fazla olmasında açık alan rekreatif etkinlikler, kültürel ve sanatsal etkinlikler gibi rekreatif aktivitelerin yetersiz olması neden olarak gösterilebilir. Çoruh (2013)'un yapmış olduğu çalışma incelendiğinde öğrencilerin yarıdan fazlasının sosyal aktivitelere katılarak boş zamanlarını geçirdikleri, üniversite ve ilin rekreasyonel alanlarının da yetersiz olduğu, dolayısıyla kampüs dışında daha çok etkinlikler yaptıkları ifade edilmektedir. Bu çalışma ile karşılaştırıldığında ilin ve üniversitenin rekreasyonel alan yetersizliğine ilişkin öğrenci görüşlerinin aynı olduğu ancak rekreatif aktivite türünde farklılık gösterdiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ile boş zaman engelleri ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Çoruh (2013) tarafından yapılmış olan çalışma incelendiğinde bu çalışma ile aynı sonuçlara ulaştığı, ancak öğrencilerin sınıfları ile ulaşım sorunu alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Çoruh ve Karaküçük (2014) tarafından hazırlanan çalışma incelendiğinde öğrencilerin cinsiyeti ile birey psikolojisi ve zaman ve bilgi eksikliği alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Çalışma bu yönüyle yazarlar tarafından yapılmış olan çalışmaya karşı farklılık göstermektedir. Ancak yazarlar tarafından yapılan çalışmada diğer alt boyutlarla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen sonuçların bu çalışma ile aynı doğrultuda olduğu görülmektedir. Müderrisoğlu, Kutay ve Eşen (2005) tarafından yapılan çalışma incelendiğinde, kırsal dış mekân rekreatif faaliyetlere katılım ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca yazarlar yapmış oldukları çalışmada rekreatif kısıtlayıcıları yedi faktör altında toplamışlardır. Bu faktörler Crawford ve Godbey (1987)'in yapmış olduğu çalışmadaki gruplandırma ile aynı şekildedir. Boyutlar incelendiğinde, katılımcının fizyolojik özelliklerinden, arkadaşlarının özelliklerinden, ekonomik durumdan, güven eksikliğinden, alan yetersizliğinden, kişisel (içsel, ruhsal) nedenlerden, zaman eksikliğinden kaynaklanan engeller olarak ifade edilmektedir. Tolukan ve Yılmaz (2014) yapmış oldukları çalışmada birey psikolojisi ile cinsiyet arasında, birey psikolojisi, arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği ile eğitim gördükleri bölüm arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca birey psikolojisi ile refah seviyesi ve güçlük sıklığı arasında, arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği ile güçlük sıklığı arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yazarlar tarafından hazırlanan çalışma ile yapılan bu çalışma bu yönüyle farklılık göstermektedir.

Çalışmada üniversite ve ilin rekreasyonel alanlarının yeterliliği ile boş zaman ölçeği alt boyutları arasında bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda ilin rekreasyonel alan yeterliliği ile birey psikolojisi, zaman ve ilgi eksikliği ve arkadaş eksikliği boyutları arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu, üniversitenin rekreasyonel alan yeterliliği ile birey psikolojisi, zaman ve ilgi eksikliği ve tesis yetersizliği arasında pozitif yönlü bir ilişkinin

olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin özellikle üniversitede rekreasyonel alan yetersizliğine ilişkin verdikleri cevaplar dikkate alınarak tesis yetersizliği ile üniversite rekreasyonel alan yeterliliği arasındaki pozitif yönlü ilişki incelendiğinde, üniversitede rekreatif faaliyetlere yönelik tesislerin yetersiz olduğu ve bu durum da öğrencileri rekreatif etkinliklere yönelik kısıtladığı söylenebilir.

Bingöl ili gelişmekte olan bir il, ancak henüz istenilen derecede rekreatif alanlara sahip olmadığı yapılan araştırma sonucu görülmektedir. Böyle bir eksiklik ilde yaşayan insanlar için de, öğrenim görmekte olan öğrenciler için de olumsuz bir durum olarak nitelendirilebilir. Zira insanların şehirleşme sonucu doğal alanlara ihtiyaç duyabileceği, aşırı gürültü, yapılan işlerden ötürü oluşabilecek bunalım ve stres gibi durumlardan kurtulmak üzere boş zamanlarda yapılabilecek rekreatif etkinlikler ihtiyaçları önem arz etmektedir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin sahip oldukları boş zaman dilimlerinde üniversitede yapabilecekleri etkinliklerin kısıtlı olması, üniversite olanak ve imkânlarının yeterince geliştirilemediğini göstermektedir. Böyle bir durumun ortadan kaldırılması için üniversite yönetiminin gerekli hususlara önem göstermesi ve bu doğrultuda çalışmaların yapılması gerekmektedir. Ayrıca ilde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının da rekreasyon alanları ve rekreatif etkinlik çeşitliliğine yönelik çalışmalar yapması gerekmektedir.

Gelecek dönemlerde, Bingöl ilinin sahip olduğu rekreatif alanlar ve aktiviteler incelenerek bu aktivitelere yönelik katılım sıklıkları incelenebilir veya ilerleyen yıllarda bölgenin gelişebileceği de düşünülerek yıllar itibariyle değişimlerin neler olduğuna yönelik bulgular elde edilebilir. Ayrıca araştırma diğer üniversitelerde de yapılarak iller veya bölgeler arasında karşılaştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

Alexandris, K. ve Carroll, B. (1997). Demographic Differences in The Perception of Constraints on Recreational Sport Participation: Results From A Study in Greece. *Leisure Studies,* 16(2), 107-125.

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. K. ve Yıldırım, E. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. SPSS Uygulamalı,* Sakarya Kitabevi, Sakarya.

Clark, M. A., Riley, M. J., Wilkie, E. ve Wood, R. C. (1998). *Researching and Writing Dissertations in Hospitality and Tourism.* International Thomson Business Press.

Crawford, D. W. ve Godbey, G. (1987). Reconceptualizing Barriers to Family Leisure. *Leisure Sciences*, 9: 119-127.

Crawford, D. W., Jackson, E. L. ve Godbey, G. (1991). A Hierarchical Model of Leisure Constraints. *Leisure sciences*, 13(4), 309-320.

Çoruh Y. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri Ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği). *Yayınlanmamış Doktora Tezi.* Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

Çoruh, Y. ve Karaküçük, S. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri Ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler. *İnternational Journal of Science Culture and Sport*. SI(1) 854-862

Dinler, Z. (1998). B*ilimsel Araştırma ve İnternet'e Bağlı Bilgi Merkezleri El Kitabı*. Bursa: Ekin Kitapevi Yayınları.

Gay, L. R. (1996). Educational Research: Competencies For Analysis and Application. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Haase, A., Steptoe, A., Sallis, J. F. ve Wardle, J. (2004). Leisure-Time Physical Activity in University Students From 23 Countries: Associations With Health Beliefs, Risk Awareness, And National Economic Development. *Preventive Medi*cine, 39(1), 182-190.

Jackson, E. L. (2000). Recognising Pattern of Leisure Constraints: Results From Alternative Analyses. *Journal of Leisure Research*, 25, 124-149.

Jackson, E. L., Crawford, D. W. ve Godbey, G. (1993). Negotiation of Leisure Constraints. *Leisure sciences*, 15(1), 1-11.

Jackson, E. L., ve Henderson, K. A. (1995). Gender-Based Analysis of Leisure Constraints. *Leisure Sciences*, 17(1), 31-51.

Karaküçük, S. ve Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve Kent(li)leşme*. Gazi Kitabevi, Ankara.

Karaküçük S. (2013). Rekreatif Kısıtlayıcılar ve Kentlileşme Dersi, *Ders Notları*. 09.11.2014.

Karvonen, M. J. (1996). Physical Activity for A Healthy Life. *Research Quarterly for Exercise and Sport,* 67(2), 213-215.

Koçak, S. (2005). Perceived Barriers To Exercise Among University Members. *ICHPER–SDJ*, 41(1), 34-36.

Krejcie, R. V. ve Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size For Research Activities.* Educ Psychol Meas.

Kyle, G. T. ve Mowen, A. J. (2004). An examination of The Relationship Between Leisure Constraints, İnvolvement, And Commitment. *In Proceedings of The 2003 Northeastern Recreation Research Symposium*, 328-337.

Müderrisoğlu, H. Kutay, E. L. ve Eşen, S. Ö. (2005). Kırsal Rekreasyonel Faaliyetlerde Kısıtlayıcılar. *Tarım Bilimleri Dergisi,* 11(1), 40-44.

Sekaran, U. (2003). *Research Methods for Business: A Skill Building Approach.* John Willey and Sons, New York.

Tolukan, E. ve Yılmaz, B. (2014). Özel Yetenekle İlgili Bölümlerde Okuya Öğrencilerin Rekreasyonel Aktivitelere Katılımlarına Engel Olabilecek Unsurların Belirlenmesi. *İnternational Journal of Science Culture and Sport*. ;(SI)1, 529-535.

Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi: SPSS 10.0-12.0 for Windows.* Detay Yayıncılık.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri***.** Detay Yayıncılık.